

SLUŽBENI PROTOKOL

prema izvorniku: CEV, *Playing protocol for CEV official competitions*
usklađeno s: CEV, *Hygiene Guidelines i HOS, Higijenski protokol*

1. Prije početka utakmice

Vrijeme	Opis radnje	Djelovanje sudaca	Djelovanje momčadi
+ 16 minuta prije početka utakmice			<ul style="list-style-type: none"> Momčadi se zagrijavaju bez lopti izvan borilišta. Ukoliko je borilište potpuno slobodno i spremno, momčadi mogu zatražiti od delegata dozvolu za korištenje radi neslužbenog zagrijavanja, sa ili bez lopti.
16 minuta prije početka utakmice		<ul style="list-style-type: none"> Prvi i drugi sudac provjeravaju visinu i zategnutost mreže, kao i položaj antena i bočnih traka. 	
15 minuta prije početka utakmice	Ždrijeb na temelju kojeg se određuje tko prvi servira i tko bira stranu igrališta u prvom setu.	<ul style="list-style-type: none"> Oba suca se prijavljuju na prostoru ispred zapisničkog stola. Nakon ždrijeba pomoću novčića, prvi sudac izvješćuje zapisničara o ishodu ždrijeba. Ždrijeb se provodi bez prethodnog rukovanja. 	<ul style="list-style-type: none"> Oba kapetana momčadi se prijavljuju na prostoru ispred zapisničkog stola. Nakon ždrijeba, kapetani momčadi i treneri se potpisuju u zapisnik. Nakon potpisivanja zapisnika službene osobe momčadi odlaze prema svojim klupama. Članovi momčadi donose svu dodatnu opremu i stavljaju je iza klupe svoje momčadi.

Vrijeme	Opis radnje	Djelovanje sudaca	Djelovanje momčadi
14 minuta prije početka utakmice	Službeno zagrijavanje na mreži	<ul style="list-style-type: none"> • Prvi sudac zviždukom označuje početak službenog zagrijavanja na mreži (5 minuta za svaku momčad ili 10 minuta zajedno). • Za vrijeme službenog zagrijavanja, suci provjeravaju lopte za igru, tablice s brojevima za zamjenu igrača i svu ostalu opremu potrebnu za utakmicu (zapisnik, sirenu, odore itd.). • Suci daju sve potrebne upute zapisničarima, graničnim sucima, skupljačima lopti, brisačima poda itd.). Također, moraju pregledati pričuvnu opremu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obje momčadi počinju zagrijavanje na mreži. • Svi članovi momčadi moraju obući svoju opremu za igru
12 minuta prije početka utakmice	Listići s postavama	<ul style="list-style-type: none"> • Drugi sudac mora osigurati da oba trenera predaju dva listića s postavom igrača za prvi set, te ih predati delegatu i zapisničaru. • Zapisničar upisuje brojeve šestorice igrača početne postave obje momčadi. • Delegat utakmice je jedini nadležan za priopćavanje početnih postava medijima. • Prije prvog seta, drugi sudac provjerava je li zapisničar pravilno upisao libero igrača u zapisnik, ukoliko je naznačen u listiću s postavom. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oba trenera predaju drugom sucu dva listića s postavom igrača za prvi set.

Vrijeme	Opis radnje	Djelovanje sudaca	Djelovanje momčadi
4 minute prije početka utakmice	Kraj službenog zagrijavanja	<ul style="list-style-type: none"> Prvi sudac zviždukom označava kraj službenog zagrijavanja momčadi. Suci zatraže odobrenje od delegata za početak utakmice – bez rukovanja. 	<ul style="list-style-type: none"> Igrači se vraćaju do klupe svoje momčadi. Ako igrači moraju izmijeniti majice, moraju napustiti prostor natjecanja i vratiti se s malim ili nikakvim odugovlačenjem.
3 minute prije početka utakmice	Najava utakmice	<ul style="list-style-type: none"> Oba suca stanu na bočnu crtu, blizu mreže, licem okrenuti prema igralištu. Spiker najavljuje utakmicu. Nakon službene najave, prvi sudac zviždukom daje znak za pozdravljanje momčadi Suci se vraćaju do zapisničkog stola. 	<ul style="list-style-type: none"> Na zvižduk prvog suca, igrači obje momčadi poredaju se na osnovnoj crti na svojoj strani igrališta, licem okrenuti prema protivničkoj momčadi. Nakon službene najave i zvižduka prvog suca, igrači mahanjem pozdravljaju igrače protivničke momčadi te se vraćaju do svojih klupa. Momčadi se pozdravljaju bez rukovanja Trener, pomoćnik trenera, liječnik, 6 igrača početne postave i libero igrač moraju sjesti na klupu radi pojedinačnog predstavljanja. Pričuvni igrači moraju otići na površinu za zagrijavanje.

Vrijeme	Opis radnje	Djelovanje sudaca	Djelovanje momčadi
2'30 minuta prije početka utakmice	Fanfare Predstavljanje sudaca Predstavljanje igrača početne postave, libera, trenera i pomoćnika trenera	<ul style="list-style-type: none"> • Oba suca, uz zvuke glazbe, stupaju do sredine igrališta uz mrežu te se okrenu licem prema zapisničkom stolu. • Nakon što ih spiker predstavi, prvi sudac odlazi na sudačko postolje, a drugi sudac se vrati do zapisničkog stola. • Spiker predstavlja poimenično igrače početne postave, libera, trenera i pomoćnika trenera obje momčadi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poimenično najavljeni igrači početne postave i libero momčadi koja servira ulaze u igralište, mašući rukama. • Trener i pomoćnik trenera, na najavu svog imena, ustanu se s klupe i podignu ruku. • Nakon završetka predstavljanja momčadi koja servira, ponavlja se postupak za momčad koja prima servis. • Ostali igrači momčadi će biti predstavljeni tijekom utakmice i to u trenutku ulaska u igralište prilikom zamjene.
Odmah nakon završetka predstavljanja		<ul style="list-style-type: none"> • Drugi sudac uputi četiri (dvije) lopte skupljačima lopti, provjeri početnu poziciju igrača, uspoređujući je s odgovarajućim listićem s postavom. Zatim upita zapisničara je li i on završio provjeru te je li spreman za početak utakmice. • Nakon toga, drugi sudac dodaje loptu za igru igraču koji će izvesti servis. 	

Vrijeme	Opis radnje	Djelovanje sudaca	Djelovanje momčadi
0'00 minuta prije početka utakmice		<ul style="list-style-type: none"> • Drugi sudac pokazuje znakom rukama prvom sucu da su momčadi spremne za početak utakmice. • Zvižduk prvog suca za izvođenje prvog servisa mora biti u okviru zakazanog vremena službenog početka utakmice. 	

2. Za vrijeme utakmice

PONAVLJANJE IGRE (REPLAY)

Tijekom utakmice (natjecanja), domaćin prijenosa može zatražiti "stanku za ponavljanje", ukoliko postoji potreban uređaj te uz suglasnost delegata (organizatora, žirija natjecanja).

Potrebim uređajem smatra se električna svjetiljka pričvršćena o stup ispred prvog suca. uključivanjem svjetiljke predstavnik domaćina prijenosa, signalizira potrebu za kratkom stankom radi ponavljanja prethodne akcije.

Takav postupak se ne smije koristiti više od 8 puta u jednom setu i ne smije prouzročiti prekid utakmice između nadigravanja dulje od 7 sekundi.

STANKE (PRAVILO 18.)

Momčadi: Na kraju svakog seta, 6 igrača svake momčadi, koji su bili u igri u trenutku završetka seta, poredaju se na osnovnoj crti svog polja igrališta. Na znak prvog suca, momčadi mijenjaju polja igrališta (pravilo 18.2.1.). Kada igrači prođu stupove, izravno odlaze prema klupi svoje momčadi.

Zapisničar: U trenutku sučevog zvižduka za kraj posljednjeg nadigravanja u setu, zapisničar mora uključiti štopericu (sat na semaforu) za mjerenje vremena stanke između setova.

2'30: **Drugi sudac daje znak zviždukom ili zapisničar sirenom.**

Momčadi: Na znak drugog suca 6 igrača upisanih u listić s postavom izravno ulaze u igralište.

Suci: Drugi sudac će tada provjeriti jesu li 6 igrača svake momčadi isti oni koji su upisani u listić s postavom.

Skupljač lopti će zatim dodati loptu za igru igraču koji je na servisu. Prilikom početka odlučujućeg seta, drugi sudac dodaje loptu za igru igraču koji je na servisu.

3'00: **Prvi sudac zviždukom daje znak za izvođenje servisa.**

Stanka prije odlučujućeg seta (TIE BREAK)

Momčadi: Na kraju seta koji prethodi odlučujućem setu, 6 igrača svake momčadi, koji su bili u igri u trenutku završetka seta, poredaju se na osnovnoj crti svog polja igrališta. Na znak prvog suca, momčadi izravno odlaze prema svojim klupama.

Kapetani: Prijavljuju se kod zapisničkog stola radi ždrijebanja.

Suci: Prijavljuju se kod zapisničkog stola radi ždrijebanja.

Ždrijeb se provodi bez rukovanja.

2'30: **Drugi sudac daje znak zviždukom ili zapisničar sirenom.**

Momčadi: Na znak drugog suca 6 igrača upisanih u listić s postavom izravno ulaze u igralište.

Suci: Drugi sudac će tada provjeriti jesu li 6 igrača svake momčadi isti oni koji su upisani u listić s postavom. Nakon toga Drugi sudac dodaje loptu za igru igraču koji je na servisu.

3'00: **Prvi sudac zviždukom daje znak za izvođenje servisa.**

NA ZAVRŠETKU UTAKMICE

Momčadi: Na kraju utakmice, igrača obje momčadi odlaze do svoje osnovne crte. Na znak prvog suca mahanjem (**bez rukovanja**) pozdravljaju igrače protivničke momčadi te napuštaju igralište i odlaze do svojih klupa.

Suci: Oba suca stanu na bočnu crtu koja odgovara poziciji prvog suca te nakon pozdrava momčadi odlaze do zapisničkog stola radi administrativnih poslova.

S tim činom, posao sudaca nije završen! Oni moraju nadzirati športsko ponašanje momčadi i nakon što su zviždukom završili utakmicu. Sve dok se momčadi nalaze u prostoru za natjecanje u dvorani, moraju ispitati svako nešportsko ponašanje članova momčadi te isto prijaviti delegatu i upisati u zapisnik u rubriku "primjedbe". Ukoliko je potrebno, moraju sačiniti i posebno izvješće.

NAPOMENE:

Sve utakmice moraju započeti u zakazano vrijeme prema službeno objavljenom rasporedu. Međutim, traje li prethodna utakmica dulje od vremena predviđenog rasporedom, službeni protokol će započeti tek nakon što je igralište slobodno i nakon završetka administrativnih poslova prethodne utakmice.

Vrijeme početka će suci priopćiti trenerima obje momčadi.

Svi učesnici: članovi momčadi, suci, službene osobe kao i osoblje na borilištu dužni su se pridržavati Higijenskog protokola HOS-a.